

เมื่อทุกข์ของประชาชนคือทุกข์ของนักเขียน: “จีแป๋ว” โดย นามกา

มนธิรา ราโท*

บทคัดย่อ

“จีแป๋ว”เป็นเรื่องสั้นที่ประสบความสำเร็จมากเรื่องหนึ่งของนักเขียนนามกาและได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณกรรมชิ้นเอกของเวียดนาม เรื่องสั้นสะท้อนให้เห็นความเป็นอยู่และสภาพจิตใจของชาวเวียดนามในสังคม “กึ่งศักดินากึ่งอาณานิคม” และนามกาได้เสนอประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจยิ่งคือระบบศักดินาและอาณานิคมนั้นไม่ได้สร้างความทุกข์ยากให้แก่ประชาชนเวียดนามในเรื่องของปากท้องและความหิวโหยเท่านั้นแต่ยังได้ลดทอนสิทธิความเป็นมนุษย์ของพวกเขาอีกด้วย

ในบทความนี้ผู้เขียนมุ่งวิเคราะห์งานเขียนชิ้นเอกของเวียดนาม คือ “จีแป๋ว” (Chi Pheo) เป็นเรื่องสั้นของนักเขียน “นามกา” (ค.ศ. 1917-1951) ซึ่งเป็นนามปากกาของ เจิ่นหิวจี (Tran Huu Tri) โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างงานเขียนกับบริบททางสังคมของเวียดนามในยุคอาณานิคมรวมไปถึงสภาพจิตใจและความเป็นอยู่ของนักเขียนและประชาชนเวียดนามก่อนการประกาศอิสรภาพในช่วงทศวรรษที่ 1930-1940 ซึ่งเป็นช่วงที่ประชาชนเวียดนามถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างหนักจากระบบการเก็บภาษีและเกณฑ์แรงงานของรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสและการกดขี่จากข้าราชการท้องถิ่นที่ตกค้างจากระบบศักดินาแบบดั้งเดิม ทำให้ชีวิตของชาว

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาเวียดนาม ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เวียดนามโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวนาซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศนั้นเต็มไปด้วยความยากลำบาก บางรายต้องล้มละลายถูกยึดที่นา บางรายต้องละทิ้งชนบทและทำงานเป็นกรรมกรหรือแรงงานในสวนยางพาราหรือโรงงานอุตสาหกรรมของชาวฝรั่งเศส สภาพความบีบคั้นดังกล่าวมีผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมเวียดนาม กล่าวคือ นักเขียนเริ่มละทิ้งความนิยมในกระแสของวรรณกรรมแนวโรแมนติกที่เป็นที่นิยมในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 มาสู่แนวการเขียนแบบสัจนิยมที่เริ่มปรากฏให้เห็นชัดเจนมากขึ้นในช่วงกลางทศวรรษที่ 1930 เป็นต้นมา

เช่นเดียวกันกับนักเขียนหลายคนในยุคสมัยนั้น นามกาวเริ่มงานเขียนในยุคแรกๆ ของเขาด้วยการเขียนเรื่องสั้นและบทกวีแนวโรแมนติก อย่างไรก็ตามงานเขียนในยุคแรกของเขาไม่เป็นที่รู้จักมากนัก จนกระทั่งเขาพิมพ์เรื่องสั้นที่มีชื่อว่า “โดยเหลือซึ่งโดย” (Doi Lua Xung Doi) ซึ่งสามารถแปลเป็นไทยได้ว่า “กึ่งทองใบหยก” ในปี ค.ศ. 1941 ซึ่งต่อมาเรื่องสั้นเรื่องนี้ก็ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “จีแฝ่ว” (Chi Pheo) ตามชื่อตัวละครเอกในเรื่อง และทำให้นามกาว “แจ้งเกิด” อย่างเป็นทางการในฐานะนักเขียน นอกจากนี้แล้วเรื่องสั้นเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่านามกาวได้ยึดเอาการเขียนแบบสัจนิยมเป็นแบบในการสร้างสรรค์งานเขียนแทนแนวการเขียนแบบโรแมนติกที่เขาได้เคยทดลองมาก่อนหน้านี้

ขบวนการสัจนิยมในเวียดนาม

วรรณกรรมเวียดนามยุคสมัยใหม่นั้นเกิดขึ้นหลังจากที่เวียดนามได้มีการติดต่อกับชาวตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวฝรั่งเศส หลังจากที่ฝรั่งเศสได้เข้ามายึดครองเวียดนามเมื่อปี ค.ศ. 1858 สังคมเวียดนามเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นตะวันตกมากขึ้น มีการรับเอาระบบการศึกษา วัฒนธรรมและเทคโนโลยีมาจากฝรั่งเศส แม้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของผู้ปกครองชาวฝรั่งเศส มากกว่าคนเวียดนามแต่ก็มีผลดีทำให้สังคมเวียดนามก้าวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ โดยเฉพาะพัฒนาการทางวรรณกรรมซึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดและแนวการ

เขียนจากตะวันตกซึ่งต่างจากงานเขียนยุคก่อนหน้านี้ที่ได้รับอิทธิพลจากจีน เทคโนโลยีการพิมพ์ที่ทันสมัยและการจัดตั้งสำนักพิมพ์และวารสารต่างๆ ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ก็ส่งผลให้วรรณกรรมเวียดนามมีการตื่นตัวและเติบโตขึ้นมาก และที่สำคัญทำให้งานวรรณกรรมเข้าถึงคนอ่านได้ง่ายขึ้น ถึงแม้ว่าวารสารและหนังสือพิมพ์ในยุคแรกๆ เช่น *Dong Duong Tap Chi* (วารสารอินโดจีน) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนการบริหารงานของผู้ปกครองอาณานิคมและต่อต้านผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐก็ตาม

หิญแซงทง (Huynh Sang Thong) นักวิชาการชาวเวียดนามแบ่งนักเขียนเวียดนามในช่วงปี ค.ศ. 1930-1945 ออกเป็นสามกลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. นักเขียนกลุ่มฝักใฝ่ฝรั่งเศส นักเขียนกลุ่มนี้จะเน้นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และความรุ่งเรืองของเวียดนามในอดีต โดยพยายามหลีกเลี่ยงประเด็นทางการเมือง

2. นักเขียนชนชั้นกลางรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาดมแบบตะวันตกและมีความรู้ภาษาฝรั่งเศสและวรรณกรรมฝรั่งเศสเป็นอย่างดี นักเขียนกลุ่มนี้เน้นการต่อต้านชนบทรรมนิยมประเพณีเดิมและสนับสนุนการพัฒนาประเทศตามแบบตะวันตก พวกเขานิยมใช้รูปแบบการเขียนแนวโรแมนติกในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและความท้อแท้ของพวกเขาต่อสภาพการเมืองและสังคมที่สับสนวุ่นวายในขณะนั้น

3. นักเขียนแนวมาร์กซิสต์ นักเขียนกลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลความคิดแบบมาร์กซิสต์ เน้นความเป็นชาตินิยมและปฏิเสธรที่จะอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส พวกเขาพร้อมที่จะอุทิศงานเขียนของพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการกู้ชาติ พวกเขาใช้แนวการเขียนแบบสังคมนิยมในการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลและนำเสนอปัญหาสังคมในขณะนั้น¹

นักเขียนแนวโรแมนติกนั้นได้รับความนิยมมากในช่วงต้นทศวรรษที่ 1930 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพวกเขามีโอกาสที่ตึกว่านักเขียนกลุ่มอื่นเพราะส่วนมากมาจากครอบครัว

¹ Huynh Sang Thong, 'Main Trends of Vietnamese Literature between the Two World Wars' in *The Vietnam Forum* 3, 1984, pp. 99-125.

ครัวที่มีฐานะดีและสามารถมีโรงพิมพ์เป็นของตนเอง เช่น กลุ่ม Tu Luc Van Doan (กลุ่มวรรณกรรมอิสระ) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มนักเขียนและปัญญาชนหัวก้าวหน้า อย่างไรก็ตามกระแสความนิยมในวรรณกรรมแนวโรแมนติกเริ่มเสื่อมลงในช่วงกลางทศวรรษที่ 1930 และวรรณกรรมแนวสังคมนิยมก็เริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้น การพัฒนาของวรรณกรรมแนวสังคมนิยมและการที่วรรณกรรมแนวโรแมนติกเสื่อมความนิยมลงนั้นเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การเข้ามามีอำนาจของรัฐบาล Popular Front ในฝรั่งเศส 2) อิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ 3) กบฏชาวนาที่เกิดขึ้นกระจายในทุกภูมิภาคของประเทศ ปัจจัยทั้งสามประการนั้นได้ปลุกเร้าให้นักเขียนเกิดกระแสสำนึกของความรักชาติและไม่อาจละเลยต่อปัญหาและชะตากรรมที่เพื่อนร่วมชาติต้องประสบ ทำให้นักเขียนเวียดนามยุคนั้นหันกลับมาเผชิญหน้ากับสภาพความเป็นจริงของสังคมและถ่ายทอดความทุกข์ยากของประชาชนเวียดนามออกมาในรูปแบบของงานวรรณกรรม ซึ่งเราจะพิจารณาปัจจัยทั้งสามประการคร่าวๆ ดังนี้

1. การขึ้นมามีอำนาจของรัฐบาล Popular Front ในฝรั่งเศส

รัฐบาล Popular Front เข้ามามีอำนาจในช่วงปี 1936-1939 รัฐบาลชุดนี้ นำโดยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฝรั่งเศสซึ่งมีนโยบายค่อนข้างผ่อนปรนกับประเทศอาณานิคม ประกอบกับในช่วงนั้นเป็นช่วงที่หลายประเทศในตะวันตกกำลังต่อสู้กับลัทธิฟาสซิสต์ทำให้ความเข้มงวดในการปกครองรัฐอาณานิคมลดน้อยลง ทำให้นักเขียนในเวียดนามสามารถวิจารณ์สังคมได้อย่างเปิดเผยขึ้น

2. อิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์

ในช่วงเวลาเดียวกันนี้เอง พรรคคอมมิวนิสต์สามารถปลุกกระตมมวลชนและเผยแพร่แนวคิดของพรรคได้อย่างเสรีมากขึ้นทำให้นักเขียนแนวโรแมนติกหลายคนก็เริ่มคล้อยตามและหันไปสร้างงานเขียนตามแนวคิดของสังคมนิยมมากขึ้น กวีคนสำคัญในขบวนการ "กวีนิพนธ์ใหม่" เช่น Che Lan Vien (เจ่ลานเวียน) ได้ประกาศจะละความคิดในการแสวงหาคำเป็นปัจเจกชนของตนไปสู่การสร้างกระแสสำนึกทางสังคม ดังที่เขา กล่าวว่า "ข้าพเจ้าพร้อมแล้วที่จะทิ้งเสรีภาพส่วนบุคคลเพื่อที่คน

ส่วนใหญ่จะได้มีความสุขและการกุศลจะได้สำเร็จ² นอกจากนี้การที่นักเขียนเริ่มหันมาร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์อาจเป็นเพราะได้เห็นแล้วว่า การประนีประนอมกับฝรั่งเศสตามข้อเสนอของนักเขียนแนวโรแมนติคนั้นไม่สามารถนำมาซึ่งอิสรภาพของประเทศได้ เช่นที่นักวิชาการของพรรคบางคนได้กล่าวเชิงประชดประชันไว้ว่า “พวกชนชั้นนายทุนน้อยผู้มีชีวิตชีวาแต่ที่ไม่สามารถจะโค่นรัฐบาลฝรั่งเศสได้”³

3. การแพร่กระจายของกบฏชาวนา

การผูกขาดทางเศรษฐกิจและระบบภาษีของรัฐบาลฝรั่งเศสทำให้ประชาชนเวียดนามประสบกับความยากลำบากอย่างแสนสาหัส โดยเฉพาะในปีที่มีภัยธรรมชาติ และเมื่อถูกปลุกระดมจากกลุ่มปัญญาชนรักชาติก็ทำให้ชาวนาในเกือบทุกภูมิภาคของประเทศลุกขึ้นมาเดินขบวนประท้วง เช่นในปี ค.ศ. 1908 ชาวนาในตอนกลางของประเทศเดินขบวนประท้วงด้วยคำขวัญ “อย่าจ่ายภาษีให้พวกฝรั่งเศส” ต่อมาในปี ค.ศ. 1930-31 ก็เกิดกบฏชาวนาครั้งสำคัญและเป็นที่ยึดกันดีในชื่อของ “กบฏไซเวียด-เหงะติญ” ในจังหวัด Nghe An (เหงะอาญ) และ Ha Tinh (ห่า ตัญ) ซึ่งเป็นการประท้วงเรื่องการจัดเก็บภาษีเช่นกัน

ปัจจัยทั้งสามประการได้มีผลอย่างมากต่อการสร้างกระแสสำนึกทางสังคมและการเมืองต่อนักเขียนเวียดนาม นักเขียนไม่อาจนิ่งเฉยต่อความทุกข์ยากของเพื่อนร่วมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวนาซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ และตระหนักถึงสภาพสังคมที่แท้จริง การนำเสนอปัญหาสังคมจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่นักเขียนสามารถแบ่งปันทุกข์สุขกับเพื่อนร่วมชาติของพวกเขาได้ เราอาจจะสรุปได้ว่าความสำเร็จของงานเขียนแนวสังคมนั้นเกิดจากการที่นักเขียนเวียดนามได้ตระหนักว่าแท้จริงแล้วความทุกข์-สุขของประชาชนและความทุกข์-สุขของประเทศชาตินั้นเป็นสิ่งเดียว

² Che Lan Vien, 'The Artists and the Revolution' in *Vietnamese Studies* 52. Hanoi, 1978. p. 25-40.

³ Nguyen Khac Vien and Huu Ngoc: *Vietnamese Literature: Historical Background and Texts*. Hanoi: Foreign Languages Publishing House, 1982. p.122.

กันกับความทุกข์-สุขของพวกเขานั่นเอง ดังที่จะปรากฏในเรื่อง "จีแผลว" ที่เราจะวิเคราะห์กันต่อไปในบทความนี้

อันที่จริงแล้ว "จีแผลว" ของนามกาวไม่ใช่งานเขียนชิ้นแรกที่น่าเสนอปัญหาของชาวนาที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากระบบการเก็บภาษีและการกดขี่ข่มเหงของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและชนชั้นเจ้าของที่ดินชาวเวียดนามด้วยกันเอง งานเขียนชิ้นสำคัญที่ได้พูดถึงปัญหาของชาวนาก่อนหน้า "จีแผลว" คือ นวนิยายเรื่อง *Tat Den (เมื่อไฟดับ)* ของ Ngo Tat To (โง่ตืดโต) และ *Buoc Duong Cung (ทางตัน)* ของ Nguyen Cong Hoan (เหงียนกงฮวาน)

เมื่อไฟดับ ของ โง่ตืดโต (1894-1954)

โง่ตืดโตเขียนเรื่อง *เมื่อไฟดับ* ในปี ค.ศ. 1937 เรื่องนี้เป็นนวนิยายขนาดสั้น เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นภายใน 4 วันเท่านั้นแต่เป็นเวลา 4 วันที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของความตึงเครียดของการเก็บภาษีในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ผู้เขียนบรรยายให้เห็นว่าชาวบ้านต่างกังวลกับการหาเงินให้พอกับจำนวนเงินที่ต้องจ่ายภาษีให้กับรัฐบาลอาณานิคมและยังประสบปัญหาการขาดแคลนอาหาร ชาวบ้านต่างพากันหวาดกลัวเพราะใครก็ตามที่ไม่สามารถจ่ายภาษีได้ทันเวลาและครบจำนวนจะถูกเขียนต่ออย่างทารุณ ตัวละครเอกของเรื่องคือ โส๊ะ (Dau) เธอพยายามหาเงินทุกวิถีทางเพื่อจ่ายให้กับคณะผู้เก็บภาษีแต่ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย เพราะเธอยังต้องรักษาสามีที่ป่วยและมีลูกอีกสามคนที่ต้องดูแล เธอขายสุนัขที่ได้ชื่อว่าฉลาดและซื่อสัตย์ที่สุดให้กับเจ้าของที่ดินที่ร่ำรวยรายหนึ่งและขายมันเทศที่ปลูกไว้เพื่อกินแทนข้าว เธอและลูกยอมอดข้าวแต่ก็ยังไม่มียังพอ ในที่สุดเธอต้องตัดสินใจขายลูกสาวคนโตให้เป็นคนรับใช้ในบ้านของครอบครัวคนมีเงิน ในตอนนี้ผู้เขียนบรรยายว่าครอบครัวที่รับซื้อลูกสาวของเธอนั้นพยายามกดราคาให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่เคราะห์กรรมของโส๊ะก็ไม่หมดแต่เพียงเท่านั้นเมื่อเจ้าหน้าที่บอกว่าเธอต้องจ่ายเงินภาษีในส่วนของน้องเขยของเธอซึ่งได้เสียชีวิตไปแล้วด้วย เพราะเขายังมีชื่อปรากฏอยู่ในบัญชีรายชื่อเสียภาษี ในเรื่องนี้แม้โง่ตืดโตไม่ได้กล่าวประณามผู้ปกครองชาวฝรั่งเศสอย่าง

ตรงไปตรงมาแต่ก็ได้กล่าวเป็นนัยไว้ว่าความทุกข์อันแสนสาหัสที่ชาวเวียดนามต้องเผชิญอยู่นั้นมาจากพวกตะวันตก เช่น เมื่อโสะถามเจ้าหน้าที่เก็บภาษีว่าทำไมเธอต้องจ่ายภาษีให้คนที่ตายไปแล้วด้วย เจ้าหน้าที่ตอบว่า "ไม่รู้ อยากรู้ก็ไปถามนายฝรั่งเอง" ซึ่ง "นายฝรั่ง" ในที่นี้เป็นใครไปไม่ได้นอกจากพวกฝรั่งเศสนั่นเอง

บรรยากาศของเรื่องเต็มไปด้วยความกดดันเพราะผู้อ่านต้องพยายามเอาใจช่วยโสะผู้ซึ่งต้องวิ่งจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อหาเงิน เมื่อไม่มีทางเลือกโสะต้องสมัครเป็นแม่นมและคนรับใช้ให้กับครอบครัวของข้าราชการและผู้มีฐานะดีครอบครัวหนึ่งซึ่งผู้เขียนกล่าวเป็นนัยว่าร่ำรวยขึ้นได้ก็เพราะทำงานให้ฝรั่งเศส แต่แล้วชะตาก็ไม่เข้าข้างเธออีกนั่นแล้วเพราะเรื่องจบด้วยฉากที่โสะต้องวิ่งหนีออกมาจากบ้านดังกล่าวเพราะถูกเจ้าของบ้านลวนลาม อนาคตของโสะเป็นอย่างไรผู้เขียนไม่ได้บอกไว้แต่คงไม่สดใสนักเพราะโง่ติดโง่จนวินัยของเขาด้วยประโยคนี้ "ท้องฟ้ามืดสนิทราวกับหมึกดำ และชะตาของโสะก็เช่นเดียวกัน"

ทางตัน ของเหยียนกงฮวาน (1903-1977)

นวนิยายเรื่อง *ทางตัน* ของเหยียนกงฮวานเป็นวรรณกรรมเวียดนามเรื่องแรกที่น่าเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการต่อสู้ทางชนชั้นตามแบบมาร์กซิสต์อย่างชัดเจน เรื่องนี้เขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1938 ในเรื่องนี้เหยียนกงฮวานได้กล่าวถึงเรื่องราวของนายฟาชาวนาผู้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากชนชั้นเจ้าของที่ดิน นวนิยายเรื่องนี้ได้แสดงให้เห็นว่าความทุกข์ของชาวนาเวียดนามนั้นทวีคูณเป็นสองเท่า คือ ชั้นแรกถูกเอารัดเอาเปรียบ ข่มเหง รังแก จากชนชั้นเจ้าของที่ดินและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และชั้นที่สองพวกชาวนายังถูกขูดรีดจากระบบภาษีที่ไม่เป็นธรรมจากรัฐบาลอาณานิคม

เรื่อง *ทางตัน* นี้ไม่ได้จบลงด้วยความสิ้นหวังเหมือนเรื่อง *เมื่อไฟดับ* เพราะผู้เขียนได้เสนอทางออกไว้อย่างชัดเจนคือชาวนาที่ถูกไล่ต้อนจนมุมถึงทางตันแล้วจะต้องหันกลับมาสู้ การลุกขึ้นสู้และเข้าร่วมการปฏิวัติของพรรคคอมมิวนิสต์นั้นเป็นทางรอดเดียว เหมือนกับนายฟาที่ลุกขึ้นสู้เมื่อที่ดินของเขาถูกโกง แม้การต่อสู้ของเขาจะไม่สำเร็จและต้องหนีออกจากหมู่บ้านแต่การที่ฟาไม่ยอมแพ้นั้นก็เป็น

เครื่องหมายที่สำคัญที่แสดงให้เห็นว่าความรุนแรงของปัญหาชาวนาในชนบทนั้นได้ทวีความรุนแรงขึ้นทุกวันและการต่อสู้ของชาวนาได้เริ่มขึ้นแล้ว

"จีแฝ่ว" ของนามกาว: อีกขั้นหนึ่งของความทุกข์

นามกาวเขียน "จีแฝ่ว" ขึ้นตามกระแสนิยมการเขียนเรื่องของชาวนาและชนบทที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1937 เป็นต้นมา⁴ และได้รับอิทธิพลจากงานที่เขียนที่ได้ตีพิมพ์ก่อนหน้านี้ คือ เรื่อง *เมื่อไฟดับ* และ *ทางตัน* ซึ่งได้ถ่ายทอดวิถีชีวิตและความทุกข์ยากของชาวนาเวียดนามออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน นามกาวเขียนเรื่องสั้นเรื่อง "จีแฝ่ว" ขึ้นในปี ค.ศ. 1941 เรื่อง "จีแฝ่ว" นี้เป็นงานเขียนที่คนเวียดนามนิยมและยกย่องให้เป็นงานชิ้น kiet tac (เกียด ต้าก) นั่นคือวรรณกรรมชิ้นเอกที่ยากจะหางานชิ้นใดมาเสมอเหมือน (ในความหมายที่ว่าก่อนหน้านี้ไม่เคยมีมาก่อนและหลังจากนี้ก็ยากจะหางานชิ้นใดมาเสมอเหมือน) ในงานเขียนชิ้นนี้นามกาวได้นำเสนอว่าความทุกข์ยากของประชาชนเวียดนามนั้นลึกซึ้งมากกว่าแค่ที่จะเป็นปัญหาทางกายภาพ เช่น เรื่องปากท้องหรือที่ดินเช่นที่นักเขียนก่อนหน้านี้ได้นำเสนอ แต่นามกาวชี้ให้เห็นว่าความทุกข์ที่เกิดจากถูกกดขี่ข่มเหงทั้งจากเจ้าหน้าที่พื้นเมืองและชาวฝรั่งเศสต่อประชาชนชาวเวียดนามนั้นคือการที่ทำให้ศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์หมดไป จริงอยู่แต่นามกาวไม่ได้กล่าวโทษเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสอย่างเปิดเผย แต่การที่ประชาชนเวียดนามมีความเป็นอยู่ที่แร้นแค้นนั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานที่ผิดพลาดของรัฐบาลอาณานิคมที่ไม่สามารถดูแลทุกข์-สุขของประชาชนได้จนนำไปสู่ความสิ้นหวังในสังคม

⁴ ปี ค.ศ. 1937 เป็นปีที่ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์สองคนคือ ทวอเซียงซาบ (Vo Nguyen Giap) และเจื่องจิง (Truong Chinh) พิมพ์เผยแพร่หนังสือเรื่อง "ปัญหาของชาวนา" (Van De Dan Cay) ซึ่งเน้นปัญหาของชาวนาและชี้ให้เห็นว่าชาวนาคือกำลังสำคัญของการปฏิวัติ นักเขียนแนวสังคมนิยมได้แรงบันดาลใจจากหนังสือดังกล่าวและเริ่มนำเสนอปัญหาของชาวนาและชนบทออกมาในรูปแบบนวนิยาย

ในด้านของกลวิธีการเขียนนั้น เรื่อง“จีแฝ่ว”เป็นก้าวที่สำคัญของวรรณกรรมเวียดนามเพราะในเรื่องนี้นามกาวใช้ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งต่างจากงานเขียนในยุคก่อนที่ภาษาเขียนและภาษาพูดมีระดับชั้นที่ต่างกัน นามกาวทำให้ภาษาในงานเขียนนั้นมีความใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้น ในเรื่องนี้นามกาวเปิดเรื่องด้วยเสียงคำและตะโกนโหวกเหวกของจีแฝ่ว

เขาเดินไปด่าไป เมื่อไหร่ก็เมื่อนั้น กินเหล้าเมาแล้วเขาดองด่า เริ่มด้วยการด่าดินด่าฟ้า แต่ว่าดินฟ้าไม่ใช่ของใครคนเดียว จากนั้นเขาก็หันไปด่าชีวิตแต่ช่างมันเถอะ! ชีวิตคือทุกสิ่งทุกอย่างก็จริงแต่มันก็ไม่ได้จำเพาะเจาะจงเป็นของใครคนเดียว โกรธนักเชียว เขาโกรธนัก! เขาด่ากราดทั้ง หมู่บ้าน หูด้าย แต่คนในหมู่บ้านต่างพยายามปลอบใจตัวเองว่า ช่างเถอะนำ มันคงเว้นเราไว้สักคน ไม่มีเสียงใดตอบกลับมา แต่นั่นกลับทำให้เขายังแค้นใจมากกว่าเดิม อย่างนี้แล้วมันเปลืองเหล้าเปล่าๆ อย่างนี้มันทำให้เขายังแ่เข้าไปใหญ่ ไม่รู้ใครกันตลอดไอ้จีแฝ่วออกมาให้ทุกชั่ยกอย่างนี้ เขากัดฟันแน่นแล้วด่าคนที่ตลอดเขาออกมา มีแต่ฟ้าเท่านั้นที่รู้ว่าใครตลอดเขาออกมา เขาไม่รู้ ทั้งหมู่บ้านหูด้ายก็ไม่มีใครรู้⁵

จีแฝ่วเป็นเด็กกำพร้าที่ถูกทิ้งไว้ที่โรงก่ออิฐร้างแต่โชคดีที่ชาวบ้านคนหนึ่งไปพบเข้าในระหว่างที่เขากำลังไปหาปลา ชายผู้นี้ยกจีแฝ่วให้กับหญิงตาบอดคนหนึ่ง ต่อมาหญิงตาบอดก็ขายเขาให้คนอื่นต่อ เมื่อผู้ปกครองคนใหม่เสียชีวิต จีแฝ่วทำงานเป็นลูกจ้างทำนาให้กับชาวบ้านทั่วไป จนกระทั่งอายุ 20 ปี เขาไปทำงานเป็นคนรับใช้ให้กับบ้านเกียนซึ่งเป็นผู้ปกครองท้องถิ่นในชุมชนนั้นและยังเป็นเจ้าของที่ดินรายใหญ่ มีลูกหนี้มากมาย คุณนายสามซึ่งเป็นภรรยาที่บ้านเกียนโปรดปรานมากชอบ

⁵ นามกาว, จีแฝ่ว, พิมพ์ใน *รวมเรื่องสั้นนามกาว*, Hanoi: NXB Van Hoc, 1998. หน้า

เรียกจีแฝ่วเข้าไปบิบนวดให้ และนี่เองเป็นเหตุให้บ้านเกียนหึ่งหวงและหาทางทำให้เขาติดคุก เสียงตะโกนโวยวายในฉากเปิดเรื่องนั้นเป็นตอนที่จีแฝ่วเพิ่งกลับมายังหมู่บ้านหวูด่ายอีกครั้งหลังจากติดคุกอยู่ 8 ปี ช่วงเวลาที่หายไปไม่มีใครรู้ว่าจีแฝ่วได้พบกับอะไรม่าง แต่ 8 ปีที่หายไปทำให้จีแฝ่วเปลี่ยนจากชายหนุ่มผู้เคยซื่อ ซื่ออายุขยัน และใจเย็น กลายเป็นอันธพาลท่าทางก้าวร้าว

จากนั้นนามกาวก็ได้บรรยายถึงจุดประสงค์ในการกลับมาของจีแฝ่ว สิ่งแรกที่จีแฝ่วตั้งใจทำหลังจากกลับมายังหมู่บ้านหวูด่ายคือไปชำระบัญชีความแค้นกับบ้านเกียนผู้เคยกล่าวโทษเขาจะต้องติดคุกนั่นเอง ด้วยกลวิธีเล่าเรื่องของนามกาวทำให้บรรยากาศของเรื่องตื่นเต้นน่าติดตาม นามกาวใช้ช่วงทำนองเสียงที่ต่างกันระหว่างเสียงของจีแฝ่วที่เป็นเสียงตะโกนโหวกเหวกสร้างความรู้สึกอื้ออึงให้กับผู้อ่าน สลับกับเสียงของผู้เล่าซึ่งเป็นเสียงกระซิบของผู้สังเกตการณ์และถ่ายทอดเสียงของความรู้สึกนึกคิดของตัวละครต่าง ๆ ออกมาให้ผู้อ่านฟัง เช่นในฉากที่จีแฝ่วไปร้องทำที่รื้อบ้านบ้านเกียน ซึ่งมีทั้งเสียงของคนเล่าเรื่อง เสียงของพวกคุณนายบ้านเกียน และเสียงของชาวบ้าน

พอมาได้ที่แล้ว จีแฝ่วก็คว่ำขวดแตกปากฉลามมุ่งหน้าไปยังบ้านของบ้านเกียน เมื่อถึงรื้อบ้านจีแฝ่วร้องทำและตะโกนด่าตั้งแต่ตัวบ้านเกียนจนไปถึงบรรพบุรุษของเขา ท่าทางเอาเรื่องของจีแฝ่วทำให้คุณนายใหญ่กลัวไม่กล้ารับหน้ากับเขา จึงดันคุณนายรองออกไปแทน แต่คุณนายรองกลับไปปลุกคุณนายสาม คุณนายสามเรียกคุณนายสี่ แต่สุดท้ายไม่มีใครกล้าเปล่งเสียงสักคำ ต่างพากันกลัวจีแฝ่วซึ่งกำลังบ้าดีเดือด แถมมันยังเมาอีกด้วย แดมในมือมันยังมีขวดแตกปากฉลาม แดมตอนนี้ทั้งบ้านมีแต่ผู้หญิงทั้งนั้น เอาละ, ช่วยกันปิดประตูให้แน่นก็แล้วกัน อย่าไปสนใจมันเลย มันด่าได้ก็ให้มันด่าไป สุดท้ายก็มีเพียงเสียงเห่าของหมาสามตัวดั่งแข่งกับเสียงคนเมา เสียงดังหนวกหูจริงๆ คงต้องมีคนหูตึงกันบ้างล่ะคราวนี้ แต่บางทีพวกเขาชาวบ้านอาจจะสะใจอยู่สักๆ ก็เป็นได้ เพราะเพิ่งคราวนี้แหละที่พวกเขาได้ยิน

คุณนายทั้งสี่ถูกตำ ตามปกติมีแต่พวกคุณนายตำคนอื่น เพิ่งจะมีคนกล้าตำ
คุณนายบ้านบ้านเกียน แดมมันยังตำได้ถึงใจอีกด้วย⁶

แต่แล้วเมื่อบ้านเกียนกลับมาถึงบ้าน จีแฉ่วพลาดทำถูกเกลี้ยกล่อมให้ทำงาน
เป็นสมุนของบ้านเกียน หน้าที่หลักคือตามทวงหนี้ให้กับบ้านเกียน จนทำให้คนทั้งหมู่บ้าน
หวุดหวิดต่างพากันหวาดกลัวจีแฉ่วจนท้ายที่สุดก็ไม่มีใครกล้าพูดหรือมองหน้า
จีแฉ่ว จีแฉ่วได้กลายเป็นปีศาจร้ายของหมู่บ้านหวุดหวิดไปแล้ว

ตอนนี้จีแฉ่วกลายเป็นคนไม่มีอายุไปแล้ว สามสิบแปดหรือสามสิบเก้า สี่สิบ
หรือมากกว่านั้น หน้าเขาดูไม่อ่อนไม่แก่ แต่ที่แน่ๆ นี้ไม่ใช่หน้าของคนอีก
ต่อไปแล้ว มันเป็นหน้าของสัตว์ประหลาดซึ่งไม่มีใครบอกอายุได้⁷

ส่วนเงินที่ได้จากการทำงานหมดไปกับการกินเหล้า แทบไม่มีใครรู้ว่าจีแฉ่ว
เวลาสร้างมาเป็นอย่างไร แต่แล้วจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิตของจีแฉ่วก็เกิดขึ้น
เมื่อเขาได้พบกับทิเหนอ (Thi No) ทิเหนอเป็นตัวละครหญิงที่อาจจะเรียกได้ว่า
อัปมงคลที่สุดในวรรณกรรมเวียดนาม⁸ นามกาวบรรยายไว้ว่าหน้าตาของทิเหนอ
นั้นแปลกประหลาดและไม่มีสัดส่วนจนเหมือนกับเป็น “การเยาะเย้ยถากถางของพระ
ผู้เป็นเจ้า” (mot su mia mai cua hoa cong) ไม่เพียงแต่ขี้เหร่เท่านั้นแต่ทิเหนอยังสติไม่
สมประกอบอีกด้วย ด้วยเหตุนี้เองเธอจึงไม่กลัวจีแฉ่วเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ จีแฉ่วพบ

⁶ อ้างแล้ว, หน้า 12-13

⁷ อ้างแล้ว, หน้า 27.

⁸ ดังปรากฏในสำนวนเปรียบเปรยของเวียดนามว่า “trong xa cu tuong nang Kieu – den gan lai hoa nguoi yeu Chi Pheo” ซึ่งมีความหมายว่า “มองไกลๆดูคล้ายแม่เกี่ยว มองใกล้ๆ กลายเป็นคนรักของจีแฉ่ว” เกี่ยวนั้นเป็นตัวละครในวรรณกรรมชิ้นเอกของเวียดนาม คือ “เรื่องของเกี่ยว” โดย เหงียนซุ จิตว่าเป็นตัวละครที่เป็นแบบฉบับของความงาม ส่วนคนรักของจีแฉ่วก็คือทิเหนอนั่นเอง

ดิเหนอนอนอยู่ข้างกระท่อมของเขาและจากนั้นสองคนนี้ก็ใช้เวลาอยู่ด้วยกันรวมห้าวัน การพบกับดิเหนอนทำให้จีแผลว์เริ่มมีความหวังที่จะใช้ชีวิตอย่างคนปกติบ้างและทำให้เขาจำได้ว่าครั้งหนึ่งเขาเคยฝันจะมี “ครอบครัวเล็กๆ สามีรับจ้างทำนา ภรรยาอยู่บ้านทอดผ้า เลี้ยงหมูไว้ขาย พอเก็บเงินได้สักก้อน ก็จะไปซื้อที่นาสักแปลงสองแปลง”⁹ และนี่เป็นครั้งแรกที่จีแผลว์ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนอื่น การที่ดิเหนอนเอาข้าวต้มมาให้ยามที่เขาสร้างเมานั้นก็เป็นครั้งแรกในชีวิตที่เขาได้รับสิ่งของจากคนอื่นโดยไม่ต้องใช้กำลังบังคับหรือข่มขู่ให้คนอื่นหวาดกลัวเสียก่อน ความสงสารและเอื้อเฟื้ออย่างบริสุทธิ์ใจของดิเหนอนเริ่มทำให้จีแผลว์ได้สัมผัสถึงความอ่อนโยนและทำให้เขาอยากเป็นคนดี

เขาเริ่มเห็นแสงๆ แล้วว่าพอถึงจุดหนึ่งคนเราก็ไม่สามารถจะใช้ชีวิตอย่างบ้าบิ่นได้อีกต่อไปแล้ว ถ้าถึงตอนนั้นเขาต้องแย่งแย่ง พระช่วย! เขาอยากเป็นคนดี เขาอยากกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นๆ ดิเหนอนจะช่วยเปิดทางให้เขา ถ้าดิเหนอนอยู่กับเขาได้อย่างปกติสุขอย่างนี้ แล้วทำไมคนอื่นจะอยู่ร่วมกับเขาไม่ได้ พวกเขาจะยอมรับจีแผลว์เข้าสู่สังคมที่มีความเคารพและเห็นอกเห็นใจกันของเหล่าสุจริตชนทั้งหลาย จีแผลว์มองดิเหนอนอย่างกังวลและประหม่นท่าที แต่เมื่อเห็นดิเหนอนยิ้ม และหัวเราะออกมา เขาโล่งใจและกล่าวกับเธอว่า “ถ้าเราได้อยู่ด้วยกันไปอย่างนี้เรื่อยๆ ก็คงจะดีนะ”¹⁰

แต่จีแผลว์ก็ต้องผิดหวังเพราะอาของดิเหนอนไม่อนุญาตให้เธอแต่งงานกับจีแผลว์โดยให้เหตุผลว่าถึงหลานของเธอจะหน้าตาดีแหร่และไม่สมประกอบแต่ก็ยังดีเกินไปสำหรับจีแผลว์ จีแผลว์โกรธที่ถูกปฏิเสธและกลับไปกินเหล้าเมาเหมือนเดิม พอเมาได้ที่จีแผลว์ก็คว่ำมีด ตั้งใจว่าจะไปบ้านของดิเหนอน แต่แล้วโดยไม่รู้ตัวเขาก็กลับมุ่ง

⁹ นามกาว, *จีแผลว์*, หน้า 37.

¹⁰ อ่างแล้ว, หน้า 41.

หน้าไปยังบ้านบ้ำเกียนผู้ซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งความทุกข์และผู้ที่ทำให้เขาต้องมาตกอยู่ในสภาพที่เป็นอยู่

จีแฝ่วชี้หน้าบ้ำเกียน:

-กูไม่ได้มาขอเงิน

เมื่อเห็นจีแฝ่วพูดเสียงกร้าว บ้ำเกียนก็พยายามพูดเสียงอ่อนลง:

-ช่างเถอะ เอาไปเถอะ ข้าไม่มีมากกว่านี้แล้ว

จีแฝ่วเข็ดหน้าขึ้นอย่างหึงยะโส:

-กูบอกแล้ว กูไม่ได้มาขอเงิน

-เออ ถ้าอย่างนั้นก็คิดแล้ว เพิ่งเห็นวันนี้ที่เอ็งไม่ได้มาขอเงิน แล้วเอ็งมาที่นี่ทำไม

จีแฝ่วตอบอย่างมั่นใจ:

-กูอยากเป็นคนดี

บ้ำเกียนหัวเราะเสียงดัง:

-โธ่ นึกว่าอะไร ข้าก็อยากเห็นเอ็งเป็นคนดี เมื่อชาวบ้านเขาจะได้พึ่งพาบ้าง

จีแฝ่วสั่นหัว:

-ไม่ได้ ใครให้กูเป็นคนดีบ้าง ทำยังไงกูก็ไม่สามารถลบรอยแผลเป็นบนหน้านี้ได้ กูเป็นคนดีไม่ได้อีกต่อไปแล้ว ...มีงูใหม่ แต่ยังมีอีกวิธี...วิธีนี้ไง มีงูใหม่¹¹

แล้วจีแฝ่วก็ใช้มีดแทงบ้ำเกียนตายและฆ่าตัวตายหลังจากนั้น แต่อย่างไรก็ตามนามกาวก็ได้ทิ้งท้ายไว้ว่าปัญหาจะไม่จบลงตรงที่การตายของจีแฝ่ว เพราะถิเหนอได้ตั้งท้องและวางแผนว่าจะแอบไปคลอดลูกที่โรงก้ออิฐร้างซึ่งไม่แน่ว่าต่อไป

¹¹ ย่างแล้ว, หน้า 46.

อาจจะมิจี๊แฝวเกิดมาใหม่ในหมู่บ้านหวุด่ายก็ได้ ชีวิตของจี้แฝวก็เริ่มจากการเป็นเด็ก ก่าพรั๊ นามกาวซีให้เห็นว่าความทุกข์ของจี้แฝวนั้นไม่ได้เกิดจากการที่บ้าเกียนผู้ใช้ อำนาจในทางมิชอบและยึดเยียดข้อหาให้เขาเท่านั้นแต่เป็นเพราะชาวบ้านในหมู่บ้านหวุด่ายด้วยเช่นกัน เช่น อาของติเหนอ พวกเขามีส่วนทำให้จี้แฝวถึงทางตันและมีจุดจบเช่นนั้นด้วยเพราะพวกเขาไม่ให้โอกาสจี้แฝวได้แก้ไขและกลับตัวเป็นคนดี ไม่ว่าจะเป็เพราะความกลัว ความหวาดระแวงหรือความโง่เขลา ก็ตาม อาของติเหนอมีส่วนในการผลักดันให้จี้แฝวต้องพบกับจุดจบดังกล่าว

เมื่อได้ฟังติเหนอ หึงขราหัวเราะเพราะคิดว่าหลานสาวพูดเล่น แต่ทันใดนั้นก็กลับนึกได้ว่าหลานสาวสติไม่สมประกอบ หึงขราเริ่มวิตก เธอรู้สึกอับอายแทนบรรพบุรุษแต่ละคนเหมือนกันเธอก็รู้สึกสงสารตัวเองด้วยเช่นกัน เธอนึกถึงชีวิตอันยาวนานที่ยังไม่รู้ว่าจะจบลงอย่างไร ชีวิตที่ปราศจากคู่ครอง เธอรู้สึกขมขื่นและน้อยใจ แม้ไม่รู้ว่าควรน้อยใจใครหรืออะไรก็ตาม แต่ทันใดนั้นหึงขราก็กลับเหวอความน้อยใจและคับแค้นในโชคชะตาทั้งหมดของเธอลงบนหัวของหลานสาว เธอมองว่าติเหนอทำท่าอยากแต่งงานจนน่าเกลียด หึงอายุเลยสามสิบแล้วแม้ยังไม่ได้สัมผัสชีวิตอย่างเต็มที่แต่อายุเลยสามสิบแล้วก็ไม่ควรคิดถึงเรื่องแต่งงานอีก แล้วอยากแต่งงานกับใครไม่แต่ง ผู้ชายในโลกนี้หมดแล้วหรืออย่างไรถึงจะแต่งงานกับไอ้ลูกไม่มีพ้อมมีแม่ แต่งกับนักเลงหัวไม้อย่างไอ้จี้แฝว คุณพระช่วยด้วยเถิด! ชีวิตทำไม่มาถึงทุกขณานี้ อาของติเหนอตวาดเสียงดัง และชี้หน้าด่าหลานสาว

-แต่ไหนแต่ไรทนมมาได้ ก็ทนต่อไปให้ถึงที่สุดก็แล้วกัน แต่ห้ามไปแต่งกับไอ้จี้แฝว!¹²

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹² อังแล้ว, หน้า 42-43.

นามกาวถูกวิจารณ์ว่าเขาได้นำเอาชะตากรรมของคนทุกข์ยากมาล้อเล่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจับคู่ของผู้หนทุกข้ออย่างจีแผลวกับดิเหนอน อย่างไรก็ตามเราจะเห็นว่าตัวละครดิเหนอนนั้นมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความต้องการในส่วนลึกของจีแผลวมากขึ้น จีแผลวต้องการเป็นคนดี ใช้ชีวิตอย่างคนปกติธรรมดา แต่สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อความพยายามที่จะกลับตัวเป็นคนดีของเขาเลย จีแผลวเป็นเด็กกำพร้า ต่อมาต้องมาพัวพันกับอันธพาลท้องถิ่นและสุดท้ายก็หนีไม่พ้นต้องทำงานให้กับอันธพาลพวกนั้น จะมีก็แต่เพียงความมีน้ำใจของดิเหนอนเท่านั้นที่จะช่วยให้จีแผลวอยากกลับเป็นคนดีอีกครั้ง ดังนั้นยังดิเหนอนน่าเกลียดมากเท่าใดผู้อ่านก็จะเห็นว่าชีวิตของจีแผลวก็ยัง रहันทดมากขึ้นเท่านั้น เพราะแม้แต่คนที่สติไม่สมประกอบอย่างดิเหนอน จีแผลวก็ไม่สามารรถแต่งงานและใช้ชีวิตร่วมกับเธอได้ นอกจากนี้แล้ว นักวิจารณ์สกุลมาร์กซิสต์บางคนเห็นว่าการนำเสนอภาพลักษณ์ชาวนาในเรื่อง "จีแผลว" นั้นยังไม่ดีพอเพราะนามกาวได้บรรยายให้จีแผลวซึ่งมองกันว่าเป็นตัวแทนของชนชั้นชาวนานั้นอ่อนแอและไม่สามารถต้านทานอำนาจการกดขี่ของชนชั้นเจ้าของที่ดินอย่างบ้าเกียนได้¹³

ในหนังสือ "วรรณกรรมและการเรียนวรรณกรรม" (*Van Hoc va Hoc Van*) นักวิจารณ์ชื่อดัง หว่างหงอกเหียน (Hoang Ngoc Hien) ได้แสดงความคิดเห็นว่า จีแผลวน่าจะจัดอยู่ในประเภท "ชาวนายากจน" (*ban co nong*)¹⁴ ทั้งนี้เพราะชาวนาในประเภทยากจนและไม่มีที่ดินเป็นของตนเองจะมีลักษณะพิเศษคือมีความสามารถใน

¹³ เช่น Phan Cu De. *Van Hoc Vietnam (1900-1945) (วรรณกรรมเวียดนามในช่วงปี 1900 - 1945)*. Hanoi: NXB Giao Duc, 1998. หน้า 481.

¹⁴ ชาวนาในเวียดนามแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) ชาวนาชนชั้นเจ้าของที่ดิน 2) ชาวนาที่มีฐานะร่ำรวยที่ไม่ต้องออกแรงทำงานในที่นาของตน 3) ชาวนาระดับกลางซึ่งมีที่ดินเป็นของตัวเองแต่ต้องทำนาเอง 4) ชาวนายากจนที่มีจำนวนที่ดินเล็กน้อยแต่ไม่พอเลี้ยงชีพจึงต้องรับจ้างทำงานให้กับเจ้าของที่นาอื่น 5) ชาวนาที่ไม่มีที่นาเป็นของตนเองและยังชีพอยู่ด้วยารรับจ้างทำงานให้ กับเจ้าของที่ดินอื่นๆ เท่านั้น ข้อมูลจาก Truong Chinh and Vo Nguyen Giap. *Van De Dan Cay (ปัญญาของชาวนา)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. Hanoi: NXB Su That, 1959.

การทำลายล้าง (nang luc pha phach)¹⁵ ดังจะเห็นว่าเมื่อจีแฝ่วถูกกดดันมากๆ เข้าก็กลายเป็นนักเลงอันธพาล การวิเคราะห์ที่ตั้งกล่าวน่าจะได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดแบบมาร์กซิสต์ที่ถือว่าชาวนาที่มีที่ดินนั้นไม่สามารถทำการปฏิวัติได้เนื่องจากพวกเขายึดติดกับที่ดินและทรัพย์สิน ซึ่งต่างกับกลุ่มชาวนาที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองและชนชั้นกรรมาชีพที่มีความสามารถในการทำการปฏิวัติได้ดีกว่า เราสามารถวิเคราะห์ว่า เรื่องสั้น “จีแฝ่ว” แฝงนัยยะของการต่อสู้ทางชนชั้นในสังคมชาวนาของเวียดนามระหว่างจีแฝ่วซึ่งเป็นตัวแทนของชาวนาผู้ยากไร้กับบ้านเกียนซึ่งเป็นตัวแทนของชนชั้นที่ดินที่โหดร้ายและชอบเอาใจเอาเปรียบผู้อื่น อย่างไรก็ตามปัญหาของชนชั้นก็ไม่ได้เป็นเพียงประเด็นสำคัญประเด็นเดียวในการตีความเรื่อง “จีแฝ่ว” งานเขียนชิ้นนี้สะท้อนภาพของสังคมเวียดนามได้กว้างกว่าการต่อสู้ทางชนชั้นเพราะมันช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนักเขียนกับยุคสมัยและสังคมที่เขามีชีวิตอยู่และที่สำคัญกว่านั้นก็คือมันช่วยให้เราเข้าใจถึงความรักและความเชื่อมั่นในพื้นฐานจิตใจที่ดีงามของมนุษยชาติของนามกาวด้วย

เรื่องสั้นเรื่องนี้ไม่เพียงแต่สะท้อนสภาพสังคมชนบทของเวียดนามในยุคอาณานิคมแต่ก็ยังมีร่องรอยของระบบเจ้าขุนมูลนายและการกดขี่เอาเปรียบของชนชั้นเจ้าของที่ดินต่อชาวนารายย่อย แต่เรื่อง “จีแฝ่ว” ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพจิตใจและความรู้สึกของนักเขียนต่อภาพการดิ้นรนต่อสู้ของเพื่อนร่วมชาติที่มีโอกาสดีกว่าเขา นามกาวนั้นแม้จะมีการศึกษาและทำงานเป็นครูสอนหนังสือแต่ก็มีพื้นเพมาจากครอบครัวชาวนา จึงไม่ใช่เรื่องแปลกเลยที่นามกาวมักจะเขียนถึงเรื่องราวของชาวนาและปัญญาชนที่ยากจนอยู่เสมอ ตอนจบของจีแฝ่วได้สะท้อนให้เห็นถึงความสิ้นหวังของนามกาว สภาพสังคมในช่วงที่นามกาวเขียนเรื่อง “จีแฝ่ว” เป็นยุคสมัยที่เต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวายทางการเมืองซึ่งเวียดนามต้องประสบกับการควบคุมอย่างเคร่งครัดจากรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสและการคุกคามอย่างหนักแล้ว

¹⁵ Hoang Ngoc Hien, *Van Hoc va Hoc Van* (วรรณกรรมและการศึกษาวรรณกรรม), Hanoi: NXB Van Hoc, 1997. หน้า 195.

จากกองทหารญี่ปุ่น ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันที่ผู้คนทั่วโลกต่างเต็มไปด้วยความวิตกกังวลและไม่มั่นใจในสถานการณ์ของสงครามโลกครั้งที่สอง งานเขียนเรื่อง "จีแฝ่ว" เป็นผลิตผลของยุคสมัยของความท้อแท้ หดหู่ และสิ้นหวังในอนาคตของมนุษยชาติ งานเขียนชิ้นนี้เองเป็นจุดเริ่มต้นที่นามกาวเริ่มละทิ้งแนวการเขียนในรูปแบบโรแมนติก มาสู่แนวสัจนิยม ต่อมาเขาได้ประกาศวลีที่เป็นที่จดจำกันได้เป็นอย่างดีในหมู่ผู้ที่ศึกษาวรรณกรรมเวียดนาม นั่นคือ "วรรณกรรมต้องไม่เป็นแค่แสงจันทร์อันหลอกลวง" (Nghe Thuat khong the la anh trang lua roi) ซึ่งหมายความว่าวรรณกรรมนั้นต้องไม่หิ่งห้อยต่อชะตากรรมของประเทศและคนในชาติและต้องพร้อมที่จะแบกรับความทุกข์-สุขของประชาชนไว้ด้วย นอกจากนี้แล้วลี้ดิงกล่าวยังเป็นการวิจารณ์กลุ่มนักเขียนแนวโรแมนติกที่นิยมการหลีกหนีและไม่ใส่ใจต่อความเป็นไปของประเทศเท่าที่ควร

เรื่อง "จีแฝ่ว" ยังเป็นตัวบ่งชี้พัฒนาการในการเขียนเรื่องชวานาและชนบทในเวียดนาม นั่นคือ ความพยายามของนักเขียนที่จะเข้าใจถึงสภาพปัญหาและความรู้สึกนึกคิดของชวานา ฟองเล (Phong Le) ได้กล่าวไว้ในตอนหนึ่งว่า "นามกาวได้นำตัวละครที่มีความแปลกใหม่มาให้พวกเรา จีแฝ่วเป็นตัวละครที่มีลักษณะแปลก ที่แปลกไม่ใช่เพราะเราไม่มีคนประเภทนี้อยู่จริง แต่เป็นเพราะไม่เคยมีนักเขียนคนใดใส่ใจและเขียนถึงมาก่อน"¹⁶ ในงานเขียนที่ได้รับการตีพิมพ์ก่อนหน้านี้ได้สะท้อนให้เห็นว่านักเขียนและปัญญาชนส่วนใหญ่ของเวียดนามมักมองว่าปัญหาของชวานานั้นเป็นเรื่องทางวัตถุทั้งสิ้น เช่น ปัญหาความยากจน เรื่อง "จีแฝ่ว" ได้เสนอมุมมองใหม่ต่อปัญหาของชวานาและชี้ให้เห็นว่าความทุกข์แสนสาหัสที่สุดของมนุษย์คือการที่ต้องยอมสูญเสียคุณค่าของความเป็นคนดังเช่นที่จีแฝ่วไม่เคยมีโอกาสนี้จะใช้ชีวิตในแบบที่เขาต้องการจะเป็น ความโหดร้ายของสภาพแวดล้อมและสังคมผลักดันให้จีแฝ่วต้องกลายเป็นปีศาจร้ายของหมู่บ้านหวุด่ายที่ทุกคนต่างพากันหวาดกลัว และตรงจุด

¹⁶ Phong Le. *Van Hoc Viet Nam Hien Dai* (วรรณกรรมเวียดนามร่วมสมัย) Hanoi: NXB Dai Hoc Quoc Gia Ha Noi, 2001. หน้า 476.

นี่เองทำให้คุณค่าของงานเขียนชิ้นนี้มีมากกว่าภาพสะท้อนกระแสสำนึกของนักเขียนที่มีต่อสังคมเพราะงานเขียนเรื่องนี้ยังทำให้เราเห็นถึงมนุษยธรรมของนักเขียน นามกาวได้ค้นพบว่าแม้แต่ในมนุษย์ที่เกิดมาอัปโชคและดูน่าชิงชังอย่างจี้แฝวและทิเหนอ นั้นต่างก็มีความใฝ่ฝันที่จะมีชีวิตที่ดีและมีความสุขเช่นเดียวกันกับมนุษย์คนอื่นๆ เรื่อง "จี้แฝว" จึงทำให้เราเข้าใจและรู้จักเคารพพื้นฐานจิตใจที่ดั่งงามของมนุษย์มากขึ้น แม้ในเรื่องนี้นามกาวใช้น้ำเสียงที่เย็นชาในการเล่าเรื่องที่ฟังดูเหมือนผู้เล่าเรื่องนั้นช่างเฉยชาและไม่แยแสต่อชะตากรรมของตัวละครที่ตกกำลังเล่าอยู่ แต่นามกาวก็ไม่สามารถปกปิดความรักและความเห็นใจในเพื่อนมนุษย์ของเขาได้เพราะถ้าเขาไม่รักและเชื่อมั่นในคุณค่าและความใฝ่ดีของเพื่อนมนุษย์เขาคงมองไม่เห็นคุณค่าและความดีงามในจี้แฝวและทิเหนอ คงเป็นเพราะเหตุนี้เองที่ทำให้นามกาวเป็นนักเขียนที่ผู้อ่านชาวเวียดนามรักและชื่นชมมากที่สุดคนหนึ่ง

ในวันที่ 30 เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1951 นามกาวถูกกองกำลังของฝรั่งเศสสังหารเสียชีวิตในขณะที่เขาปฏิบัติงานเป็นผู้สื่อข่าวให้กับขบวนการกู้ชาติของพรรคคอมมิวนิสต์ นามกาวเป็นนักเขียนที่อายุน้อยแค่ 34 ปีเท่านั้นแต่งานเขียนเขาก็ได้รับการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีผู้สำรวจไว้ว่านับถึงปี ค.ศ. 1998 มีบทความและงานวิจัยเกี่ยวกับชีวิตและงานเขียนของนามกาวประมาณ 191 ชิ้น¹⁷ และ "จี้แฝว" เป็นงานเขียนที่ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องมากที่สุดชิ้นหนึ่ง งานเขียนชิ้นนี้ยังได้รับการดัดแปลงเป็นบทภาพยนตร์และบทละครเวที แต่ที่น่าสนใจคือเรื่อง "จี้แฝว" ได้กลายเป็นงานเขียนแม่แบบที่เป็นแรงบันดาลใจในให้กับงานเขียนในยุคต่อมาด้วย

ในบทความที่มีชื่อว่า "นามกาว" (Nam Cao) นักเขียนเหงียนมิงโจว (1930-1989) (Nguyen Minh Chau) ได้กล่าวถึงจินตนาการของตนต่อเรื่อง "จี้แฝว" ว่า ถ้าเขาเป็นนามกาว เขาจะไม่ให้จี้แฝวตาย แต่จี้แฝวจะมีชีวิตอยู่และหันมาร่วมมือกับ

¹⁷ Nguyen Van Tung. *Phan Tich Tac Pham Nam Cao trong Nha Truong*. (การศึกษาลงานของนามกาวในโรงเรียน), Hanoi: NXB Giao Duc, 2002. p. 5.

ชาวบ้านในหมู่บ้านหวุด่ายต่อต้านรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศส¹⁸ ความแตกต่างกันของตัวละครจีแป่วในงานของนามกาวและในจินตนาการของเหงียนมิงโจว นั้นเกิดจากสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ที่ต่างกันของนักเขียนทั้งสอง เหงียนมิงโจว นั้นเติบโตมาพร้อมกับการปฏิวัติของคณะกู้ชาติที่นำโดยพรรคคอมมิวนิสต์ ต่อมาได้ร่วมรบและมีชีวิตผ่านเลยมาจนกระทั่งได้เห็นความสำเร็จของการปฏิวัติเหนือกองกำลังฝรั่งเศสและมีชัยชนะเหนือกองทัพของสหรัฐอเมริกา นามกาวเขียนเรื่อง "จีแป่ว" ในปี ค.ศ. 1941 ก่อนที่ประธานาธิบดีโรจิมินห์ประกาศอิสรภาพออกจากการเป็นรัฐในอาณานิคมของฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1945 และเสียชีวิตลงก่อนที่จะเห็นกองทัพเวียดนามรบชนะฝรั่งเศสที่เดียนเบียนฟู (Dien Bien Phu) ในปี ค.ศ. 1954 นามกาวจึงอาจจะยังไม่พบทางออกให้กับจีแป่ว แต่สิ่งหนึ่งที่เราแน่ใจได้ก็คือนามกาวมีความเชื่อมั่นในพื้นฐานด้านดีของมนุษย์และในจีแป่วด้วยเช่นกัน เพียงแต่ยุคสมัยและสภาพทางการเมืองได้ทำให้นามกาวสิ้นหวังกับมนุษยชาติประกอบการที่นามกาวเติบโตในครอบครัวที่ยากจน ในจำนวนพี่น้องทั้งหมดมีนามกาวคนเดียวที่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ แต่แล้วนามกาวก็ต้องทิ้งการเรียนไว้ที่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะสุขภาพไม่แข็งแรง สิ่งที่เขามองเห็นจึงมีเพียงแค่ทางตันและปัญหาซึ่งไม่มีทางออก

ในงานวิจัยการใช้ภาษาของนามกาว ฟานจงเถืองได้เสนอข้อสังเกตที่น่าสนใจไว้ประการหนึ่งว่าในเรื่องสั้น "จีแป่ว" นั้น นามกาวได้ใช้คำว่า *แต่* (nhung) มากถึง 75 แห่ง และที่น่าสนใจมากกว่านั้นก็คือนามกาวใช้คำว่า *แต่* ไว้ที่ตำแหน่งหน้าประโยค 50 ครั้ง ซึ่งฟานจงเถืองได้สังเกตว่านามกาวไม่ได้ใช้คำว่า *แต่* เพื่อบ่งบอกความหมายที่ขัดแย้งกันกับประโยคหรือข้อความที่ได้กล่าวก่อนหน้านั้น คำว่า *แต่* ของนามกาวหมายถึงความประหลาดใจในการหักเหของเรื่องหรือชะตาชีวิตของตัวละคร ในที่นี้นักเขียนใช้คำว่า *แต่* เพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าแม้แต่ผู้เขียนเองก็ไม่สามารถ

¹⁸ Nguyen Minh Chau, 'Nam Cao' in *Nam Cao: Con Người và Tác Phẩm* (นามกาว: นักเขียนและงานประพันธ์). Hanoi: NXB Hoi Nha Van, 2000. หน้า 110.

ควบคุมชะตาชีวิตของตัวเองและผู้อื่นเองก็คาดไม่ถึงเช่นกันว่าโชคชะตาจะเล่นตลกกับตัวละครได้ขนาดนี้ ซึ่งส่วนหนึ่งก็สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความคิดและมุมมองของนามกาวที่มีต่อสภาพสังคมที่เขาอยู่ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและยากที่จะคาดเดาได้ว่าสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศจะหมุนไปในทิศทางใด เริ่มด้วยการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสจนถึงการถูกรุกรานจากญี่ปุ่นในช่วงสงครามมหาเอเซียบูรพา ความผันแปรทั้งหมดนี้ทำให้นามกาวไม่ไว้วางใจความเปลี่ยนแปลงและเห็นว่าสิ่งที่เราไม่คาดคิดนั้นสามารถเกิดขึ้นกับชีวิตคนหรือประเทศได้ตลอดเวลา ถ้าเกิดขึ้นเมื่อใดก็ให้เตรียมใจไว้เลยว่ามันมักจะเป็นไปในทางลบเสมอ¹⁹ อย่างไรก็ตาม การประกาศอิสรภาพของเวียดนามจากฝรั่งเศสในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1945 และคำประกาศ (หรืออาจจะเรียกว่าคำมั่นสัญญา) ของพรรคคอมมิวนิสต์ที่นำมาซึ่งความรุ่งเรืองให้กับประเทศสร้างสังคมที่มีความเท่าเทียมกันนั้นได้ช่วยให้ปัญญาชน นักเขียน และหนุ่มสาวในเวียดนามเริ่มมองเห็นทางรอดและอนาคตของประเทศ ดังจะเห็นว่างานเขียนของนามกาวที่เขียนขึ้นหลังปี ค.ศ. 1945 แสดงถึงความเชื่อมั่นในอนาคตของประเทศและมนุษยชาติมากขึ้น

อีกหนึ่งตัวอย่างที่น่าสนใจเกี่ยวกับการนำเรื่อง "จีแฝ่ว" ไปเป็นแม่แบบในการสร้างงานเขียนชิ้นใหม่คือนวนิยายเรื่อง "จีแฝ่วหายตัว" (Chi Pheo Mat Tich) ของเหิงยงตีกโหมะผู้เป็นกวีที่หันมาเขียนงานร้อยแก้ว นวนิยายเรื่องนี้ได้รับการตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1993 เหิงยงตีกโหมะเสนอเรื่องราวของชายชาวนาที่กำพร้าแม่ ต่อมาได้แต่งงานกับหญิงสาวที่เขาหลงรักมานานแต่ในคืนส่งตัวนั้นเขาได้พบความจริงว่าเธอกำลังตั้งท้องกับชายอื่น ทำให้เขาอาละวาดกินเหล้าและทุบตีภรรยาจนต้องเลิกกันไป เขาแต่งงานอีกครั้งแต่ภรรยาใหม่กลับเป็นที่เกลียดชังของญาติและชาวบ้าน ในที่สุดทนไม่ไหวภรรยาใหม่ก็ออกจากหมู่บ้านไป ต่อมาเขาได้พบพ่อที่ทิ้งเขาไปตั้งแต่เด็ก โดยบังเอิญแต่กลับไม่มีความสุขเพราะพ่อลูกมีเรื่องทะเลาะกันเป็นประจำ หลังจาก

¹⁹ Phan Trong Thuong, 'Tim Hieu Mot Chu Nhung trong Van Nam Cao' (เรียนรู้คำว่าแต่ในงานเขียนของนามกาว) ใน Tap Chi Van Hoc, no. 17, 1997. หน้า 31-36.

พ่อของเขาตายเขาเริ่มรู้สึกว่าชีวิตของเขาไม่มีความหมาย อยู่อย่างเดียวดายในหมู่บ้านซึ่งไม่มีใครเข้าใจเขา ในที่สุดเขาก็หายหน้าไปจากหมู่บ้าน

แม้นวนิยายเรื่องนี้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าวรรณกรรมแม่แบบแต่สิ่งหนึ่งที่เราสังเกตได้คือการตีความบุคลิกลักษณะของจีแฝวโดยเขียนดึกโหมะในการเขียนนวนิยายของเขา สำหรับเขาจีแฝวคือตัวแทนของความโชคร้ายและการใช้ความรุนแรงเพื่อแก้ปัญหาแต่ท้ายที่สุดกลับทำให้เรื่องเลวร้ายลงไปกว่าเดิม มุมมองดังกล่าวต่างไปจากมุมมองของเหียนมิงโจวที่เห็นว่าจีแฝวนั้นกล้าหาญมากที่ได้ลุกขึ้นต่อสู้กับผู้ที่ม้ออำนาจมากกว่าตัวเช่นบิดาเขี่ยน แม่เหียนมิงโจวไม่พอใจกับการตายของจีแฝวนักก็ตาม

เหียนดึกโหมะได้แต่งบทกวีเพื่อระลึกถึงนักเขียนนามกาวไว้วบทหนึ่งซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความสามารถของจีแฝวที่สามารถข้ามกรอบของเวลานั้นเป็นเพราะตัวละครตัวนี้เป็นตัวแทนของผู้ถูกบีบบังคับจากความทุกข์ซึ่งมีให้เห็นในทุกยุคสมัย

จีแฝวยังอยู่แม้นามกาวพลีชีพแล้ว
ช่วงชีวิตของคนช่างสั้นนัก
นักเขียนตาย ตัวละครออกจากหนังสือ
ร่อนเร่ไปในโลกแห่งความทุกข์²⁰

ทุกวันนี้หนังสือพิมพ์ของเวียดนามใช้คำว่า "จีแฝว" เพื่อหมายถึงนักเลงหัวไม้และบรรยายสภาพคนที่ถูกกดขี่จนไม่ทางเลือกนอกจากต้องออกมาประท้วงร้องเรียกหาความเป็นธรรม หรือคนที่ไม่มีทางออกจนต้องใช้ชีวิตการรุนแรงในการแก้ปัญหา ซึ่งได้ชี้ให้เห็นว่าเมื่อใดก็ตามที่สังคมยังมีการเอารัดเอาเปรียบและความไม่เท่าเทียมกันตราบนั้นจีแฝวก็จะคงอยู่ วรรณกรรมเรื่อง "จีแฝว" ของนามกาวจึงไม่ใช่

²⁰ อ้างใน Tran Dang Khoa. *Chan Dung va Doi Thoai (ภาพวาดและบทสนทนา)*. พิมพ์ครั้งที่ 11. Hanoi: NXB Thanh Nien, 1999. หน้า 228.

แค่เรื่องราวชีวิตของคนด้อยโอกาสเท่านั้นแต่ยังแสดงภาพการดำเนินชีวิตของคนในสังคมชนบทของเวียดนามและจิตสำนึกของนักเขียนในยุคอาณานิคมได้อย่างชัดเจน

บรรณานุกรม

- Che Lan Vien, 'The Artists and the Revolution' in *Vietnamese Studies*, no. 52. Hanoi, 1978. p. 25-40.
- Hoang Ngoc Hien. *Van Hoc va Hoc Van (วรรณกรรมและการศึกษาวรรณกรรม)*. Hanoi: NXB Van Hoc, 1997.
- Huynh Sang Thong, 'Main Trends of Vietnamese Literature between the Two World Wars' in *The Vietnam Forum*, no. 3, 1984. pp. 99-125.
- Nam Cao. *Chi Pheo (จีฝั่ว)*. พิมพ์ในรวมเรื่องสั้นนามกาว. Hanoi: NXB Van Hoc, 1998.
- Nguyen Khac Vien and Huu Ngoc. *Vietnamese Literature: Historical Background and Texts*. Hanoi: Foreign Languages Publishing House, 1982.
- Nguyen Minh Chau, 'Nam Cao' in *Nam Cao: Con Nguoi va Tac Pham (นามกาว: นักเขียนและงานประพันธ์)*. Hanoi: NXB Hoi Nha Van, 2000.
- Nguyen Van Tung. *Phan Tich Tac Pham Nam Cao trong Nha Truong (การศึกษาผลงานของนามกาวในโรงเรียน)*. Hanoi: NXB Giao Duc, 2002.

Phan Cu De. *Van Hoc Vietnam (1900-1945) (วรรณกรรมเวียดนามในช่วงปี*

1900-1945). Hanoi: NXB Giao Duc, 1998.

Phan Trong Thuong, 'Tim Hieu Mot Chu Nhung trong Van Nam Cao' (*เรียนรู้คำว่าแต่
ในงานเขียนของนามกวาว*) ใน *Tap Chi Van Hoc*, no. 17, 1997. หน้า
31-36.

Phong Le. *Van Hoc Viet Nam Hien Dai (วรรณกรรมเวียดนามร่วมสมัย)*. Hanoi:
NXB Dai Hoc Quoc Gia Ha Noi, 2001.

Tran Dang Khoa. *Chan Dung va Doi Thoai (ภาพเหมือนและบทสนทนา)*. พิมพ์
ครั้งที่ 11. Hanoi: NXB Thanh Nien, 1999.

Truong Chinh and Vo Nguyen Giap. *Van De Dan Cay (ปัญหาของชาวนา)*. พิมพ์ครั้งที่
ที่ 2. Hanoi: NXB Su That, 1959.

หมายเหตุ: NXB=Nha Xuat Ban (สำนักพิมพ์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย